

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560
ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม*
Procurement Process according to the Act B.E.2017
of the Agricultural Land Reform Office

สุวรรณกมล อมฤตวารี**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยใช้การเก็บข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน 10 สำนัก/กอง/ศูนย์ จำนวน 20 คน แบ่งเป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่ 10 คน และเจ้าหน้าที่ 10 คน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจในขั้นตอนการทำงานและความเข้าใจในระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นกฎหมายที่ต่อยอดมาจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมที่มีการปรับปรุงขั้นตอน มีความรัดกุม และลดความเสี่ยงในทุกขั้นตอนของผู้ปฏิบัติงาน โดยมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติแยกออกเป็นสัดส่วน ง่ายต่อการปฏิบัติงาน และมีระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ที่มีความโปร่งใส และมีกลไกตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันของหน่วยงานของรัฐกับผู้ประกอบการ เพื่อลดการทุจริต และพบว่าประสบการณ์ในการทำงานมีผลกับความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ส่งผลให้ลดข้อผิดพลาด เกิดความรอบคอบและรัดกุมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยพบปัญหาส่วนใหญ่ในเรื่องของคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ที่ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และไม่รู้หน้าที่ของการเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ส่งผลให้หาผู้ที่จะมาเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ยากมาก ทำให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

คำสำคัญ : กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560, สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

** นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

การจัดซื้อจัดจ้างเป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ตามภาระหน้าที่ของแต่ละส่วนงาน สืบเนื่องจากอดีตการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐในแต่ละและแห่ง มีระเบียบการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน โดยราชการส่วนกลาง การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างจะอยู่ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐอื่นๆ มีระเบียบการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างเป็นของตนเอง ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐ ถือเป็นหัวใจหลักที่ขับเคลื่อนการใช้จ่ายเงินงบประมาณของประเทศ รัฐบาลจึงได้เล็งเห็นความสำคัญ ส่งผลให้การจัดซื้อจัดจ้างได้บัญญัติไว้เป็นส่วนหนึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งผลให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 มาตรา 258) ประกอบกับรัฐบาลสมัย คสช. ให้ความสำคัญในเรื่องของการทุจริตคอร์รัปชัน จึงเกิดการผลักดันร่างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.จึงมีการตราพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560 และมีผลบังคับใช้ภายใน 180 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือวันที่ 23 สิงหาคม 2560 เป็นต้นไป เพื่อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง มีกรอบการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงส่งผลให้ยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการบริหารพัสดุในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อบัญญัติ และข้อกำหนดใดๆ ของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ พ.ร.บ. ฉบับนี้มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด โดยการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government Procurement : e-GP) มาใช้ โดยกรมบัญชีกลาง จัดทำขึ้นเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องครบถ้วน เชื่อมต่อข้อมูลกับแหล่งข้อมูลภายนอกที่เกี่ยวข้อง และเป็นต้นแบบการประมวลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ที่ครบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานตามระเบียบ คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงิน มีการวางแผนการดำเนินงาน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นให้กับสาธารณชนและก่อให้เกิดผลดีกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ต้องศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ นอกจากศึกษาพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท ยังต้องศึกษาเรียนรู้ระเบียบกระทรวงการคลัง

ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายลูกที่กำหนดแนวทางปฏิบัติงานไว้ทุกวิถี รวมถึงต้องศึกษากฎกระทรวง ประกาศของคณะกรรมการตาม พ.ร.บ.ฉบับนี้ และหนังสือเวียนต่างๆ ที่ออกมาอย่างสม่ำเสมอ โดยเป็นการกำหนดข้อยกเว้นต่าง ๆ การชักซ้อมความเข้าใจในการดำเนินงาน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง มีแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน จากการทำผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ และต้องศึกษากฎหมายหลายฉบับ เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติงาน จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างมีน้อย ประกอบกับ พ.ร.บ.ฉบับนี้ ได้กำหนดบทกำหนดโทษสำหรับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างไว้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างระมัดระวังในการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามกฎหมาย เกิดความมีประสิทธิภาพ โปร่งใส เกิดความเป็นธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานของรัฐ จึงส่งผลกระทบต่อให้ขาดบุคลากรในการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง (พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ (2560) มาตรา 1-132)

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2518 เรียกโดยย่อว่า ส.ป.ก. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุง สิทธิการถือครองที่ดิน การกระจายสิทธิในที่ดิน ทั้งในที่ดินของรัฐและที่ดินของเอกชนที่มีมากเกินความจำเป็น ให้ไปสู่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินพร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาอาชีพ ปรับปรุง ส่งเสริม และสนับสนุน ปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต่าง ๆ และให้มีการจัดตั้งกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อเป็นทุนหมุนเวียน และใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดย ส.ป.ก. ได้จัดตั้งทั่วประเทศ จำนวน 72 แห่ง (ยกเว้นจังหวัดปริมณฑล) การดำเนินงานของ ส.ป.ก. กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างถือเป็นสายงานสนับสนุนที่ช่วยในการผลักดันให้การดำเนินงานของ ส.ป.ก. เป็นไปตามแผนงานและบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งตามโครงสร้างของ ส.ป.ก. ส่วนกลาง ประกอบไปด้วยสำนัก/กอง/ศูนย์ ดังต่อไปนี้ 1) สำนักบริหารกลาง 2) กองการเจ้าหน้าที่ 3) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) สำนักกฎหมาย 5) สำนักจัดการปฏิรูปที่ดิน 6) สำนักจัดการแผนที่และสารบบที่ดิน 7) สำนักบริหารกองทุน 8) สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน 9) สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี 10) สำนักวิชาการและแผนงาน 11) กลุ่มตรวจสอบภายใน 12) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม,ม.ป.ป.) โดย เลขาธิการ ส.ป.ก. ได้มอบอำนาจในการจัดซื้อจัดจ้างให้แก่ สำนัก/กอง/ศูนย์ โดยมอบอำนาจให้แก่ สำนัก/กอง/ศูนย์ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเองและอำนาจในการอนุมัติสั่งซื้อสั่งจ้าง ให้แก่ ผู้อำนวยการสำนัก/ผู้อำนวยการกอง/ผู้อำนวยการศูนย์ ต่าง ๆ ภายในวงเงินไม่เกิน 5,000,000 บาท (คำสั่ง ส.ป.ก. ที่ 165/2562 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562) เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัว เกิดประสิทธิภาพ และการได้มาซึ่งพัสดุที่จัดหาตรงตามความต้องการในการใช้งาน ยกเว้นกลุ่มตรวจสอบภายในและกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างทุกวงเงิน กลุ่มบริหารงานพัสดุ สำนักบริหารกลาง เป็น

ผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างแทน เมื่อมีการแบ่งอำนาจในการจัดซื้อจัดจ้างให้แต่ละ สำนัก/กอง/ศูนย์
เจ้าหน้าที่

ที่ปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ได้เป็นผู้ที่ดำรง
ตำแหน่งด้านพัสดุโดยตรง เพราะตามโครงสร้างของสำนักงาน ก.พ. ผู้ที่ดำรงตำแหน่งพัสดุโดยตรงจะอยู่ที่
กลุ่มบริหารงานพัสดุ สำนักบริหารกลาง เท่านั้น จึงทำให้เจ้าหน้าที่ ที่ได้รับมอบงานอาจขาดความชำนาญ
ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดปัญหาและข้อผิดพลาดได้ จากรายงานประจำปี 2561
ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้มีการสรุปกรอบงบประมาณ ปี 2561 รวมทั้งสิ้น
1,786 ล้านบาท ซึ่งแบ่งหมวดรายจ่ายออกเป็น 4 หมวด 1. งบบุคลากร จำนวน 784 ล้านบาท
2. งบดำเนินงาน 824 ล้านบาท 3. งบลงทุน 172 ล้านบาท และ 4. งบรายจ่ายอื่น 6 ล้านบาท ซึ่ง
งบประมาณที่ต้องดำเนินการผ่านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง คือ งบดำเนินงานบางรายการ เช่น จัดซื้อวัสดุ
อุปกรณ์ที่ใช้ภายในสำนักงาน ค่าจ้างรักษาความปลอดภัย จ้างทำความสะอาด และจ้างเหมาบริการ
ต่าง ๆ เป็นต้น และงบลงทุน รวมงบประมาณที่ต้องดำเนินการผ่านกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง สูงถึง
1,000 ล้านบาท (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ข้อมูลรายงานประจำปี 2561) ซึ่ง
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นหน่วยงานที่เป็นกลไกหลักของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใน
การช่วยเหลือชาวบ้านให้มีที่ดินทำกิน งบประมาณที่ได้รับจึงมีความสำคัญ เพราะทุกการจัดสรร
งบประมาณต้องทำให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านอย่างเต็มประสิทธิภาพ ด้วยสาเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ
ว่าภายใต้การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างของเจ้าหน้าที่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ส่วนกลาง มีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง
ขั้นตอนและกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน ตลอดจนระเบียบฯ ที่
ออกมาใหม่มีการเพิ่มขึ้นตอนที่มากขึ้น อาจสร้างความสับสนและความกังวลให้กับเจ้าหน้าที่ ที่
ปฏิบัติงาน หากเกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างจะส่งผลกระทบต่อความเสียหายของ
หน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งในการปฏิบัติงานดังกล่าว เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ
การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง
และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

มากนักน้อยเพียงใด เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คุ่มค่า โปร่งใส และ
สามารถตรวจสอบได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ
พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ
(Qualitative research) ซึ่งจะมุ่งเน้นการศึกษากระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ปัญหาและอุปสรรคในการ
ดำเนินงาน และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษากระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัด
จ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยใช้การเก็บ
ข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและเจ้าหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งพัสดุโดยตรง และหัวหน้าเจ้าหน้าที่ ทั้งที่ได้รับการแต่งตั้งและเป็นโดยตำแหน่ง จำนวน 10 สำนัก/กอง/ศูนย์ (ยกเว้นกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร และกลุ่มตรวจสอบภายใน เนื่องจากสำนักบริหารกลาง เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้) ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นเจ้าหน้าที่ 10 คน และหัวหน้าเจ้าหน้าที่ 10 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

งานวิจัยเรื่องกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งแบ่งหัวข้อการสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. เรื่องกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละวิธี ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
2. เรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างของผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
3. เรื่องข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลถึงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียงการสนทนา เพื่อนำมาใช้ถอดความ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยเครื่องมือที่ใช้มีการสร้างกรอบในการวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.1 ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของหัวหน้าเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าเจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่พบว่ามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ

พ.ศ. 2560 และระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 พอสมควร แต่อาจไม่เข้าใจทั้งหมด เนื่องจากไม่ใช่งานหลัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่โดยแต่งตั้ง ยกเว้นสำนักบริหารกลางที่เป็นหัวหน้าเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง เพียงท่านเดียว ที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้ และสามารถจะเป็นพี่เลี้ยงให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างของ สำนัก/กอง/ศูนย์ ได้ และส่วนใหญ่มองว่าขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้างไม่ได้มีความยุ่งยาก เพราะเป็นขั้นตอนที่ระเบียบกำหนดมา และเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้มีการมอบอำนาจให้แต่ละ สำนัก/กอง/ศูนย์ ในการจัดซื้อจัดจ้าง ในวงเงินไม่เกิน 5 ล้านบาท จึงทำแต่วิธีเฉพาะเจาะจง เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งวิธีนี้มีขั้นตอนที่ปฏิบัติงานง่ายที่สุดในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง จะแตกต่างจากสำนักบริหารกลางที่จะได้ทำวิธีอื่น ๆ ซึ่งมีความยุ่งยากและซับซ้อนกว่าวิธีเฉพาะเจาะจง และความคิดเห็นส่วนใหญ่ มองว่าประสบการณ์ในการทำงานสามารถสร้างความชำนาญในการปฏิบัติงานได้ เมื่อมีเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาทำงานในตำแหน่งใหม่ๆ ยังไม่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ จึงต้องมีการสอนงานให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แต่มีเพียงส่วนน้อยที่มีความคิดเห็นว่า กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซับซ้อน เข้าใจยาก เป็นงานที่น่ากลัว ผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ไม่ควรเป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง เพราะจะไม่มี ความเชี่ยวชาญ อาจเกิดความผิดพลาดได้ง่าย ควรเป็นหน้าที่ของตำแหน่งที่ปฏิบัติงานด้านนี้โดยตรงมากกว่า

- ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ของเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่พบว่าสามารถเข้าใจในภาพรวมของ พรบ.และระเบียบ ในภาพรวมได้ แต่จำไม่ได้ทั้งหมด และวิธีที่ปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นวิธีเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นวิธีที่ง่าย และมีความคล้ายคลึงกับวิธีตกลงราคา ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ประกอบกับการปฏิบัติงานจริง ก็ต้องเปิดเอกสารเพื่อประกอบการปฏิบัติงาน เพราะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง หลายอย่างไม่ว่าจะเป็น พรบ. ระเบียบ กฎกระทรวง และหนังสือเวียน ซึ่งมีการออกใหม่ตลอดเวลา ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องติดตามเพื่อประโยชน์และความถูกต้องในการปฏิบัติงาน และส่วนใหญ่มองว่าขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างไม่ยุ่งยากเท่าไร เพราะปฏิบัติตามขั้นตอนที่กรมบัญชีกลางกำหนด และในการปฏิบัติงานยังมีคู่มือที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงานมีหลายขั้นตอนก็จริง แต่ก็ปฏิบัติไปที่ละขั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีการเพิ่มขั้นตอนขึ้นกว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 แต่ขั้นตอนที่เพิ่มมานั้น ผู้ปฏิบัติมองว่าสามารถสร้างความรัดกุมในการปฏิบัติงาน ลดความเสี่ยงของผู้ที่ปฏิบัติ และสามารถทำงานได้ง่ายขึ้น และความคิดเห็นส่วนใหญ่ มองว่าประสบการณ์ในการทำงานสามารถสร้างความชำนาญได้เป็นอย่างมาก เพราะเมื่อก่อนที่มาเริ่มปฏิบัติงานในด้านการจัดซื้อจัดจ้างก็ยังไม่เข้าใจในขั้นตอนการทำงาน อาจทำให้เกิดความล่าช้า

และเกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน แต่เมื่อปฏิบัติงานไประยะหนึ่งจนเกิดความชำนาญ ทำให้ลดความผิดพลาด และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง แต่มีเพียงส่วนน้อยที่ยังไม่เข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เนื่องจากมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ประกอบกับไม่เคยทำงานด้านนี้มาก่อน ซึ่งงานด้านนี้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจใน พรบ. ระเบียบ กฎกระทรวง และหนังสือเวียน ซึ่งมีการออกใหม่ตลอดเวลา ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษาอีกมาก เพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน

1.2 ความเข้าใจในระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ของหัวหน้าเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าเจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่พบว่า สามารถเข้าใจแค่ภาพรวมของระบบอิเล็กทรอนิกส์ e-GP เพราะไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ และระบบจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ e-GP มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย จึงทำให้เข้าใจไม่ลึกเท่าที่ควร

- ความเข้าใจในระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ของเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่พบว่าพอเข้าใจเฉพาะที่ได้ทำ ซึ่งก็คือวิธีเฉพาะเจาะจง แต่วิธีอื่นยังไม่ค่อยเข้าใจ เพราะไม่ได้ปฏิบัติ และในการปฏิบัติงานจริงบางครั้งพอเริ่มที่จะเข้าใจในระบบ ระบบก็มีการปรับปรุง จึงทำให้ต้องศึกษา และพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2.1 การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่ผ่านมา อะไรที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และแนวทางแก้ไขปัญหา ของหัวหน้าเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการเก็บข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างส่วนใหญ่ของหัวหน้าเจ้าหน้าที่ คือในเรื่องของคณะกรรมการ โดยเฉพาะคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ มักไม่ให้ความร่วมมือในการเซ็นตรวจรับให้ เนื่องจากไม่เข้าใจในหน้าที่ ไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่พัสดุ จึงเกิดความกลัว ส่วนใหญ่จะแก้ไขปัญหาโดยการอธิบายหลักการดำเนินงานด้านพัสดุ ว่าได้ทำตามขั้นตอนที่ระเบียบกำหนดไว้ ด้วยความโปร่งใส โดยยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ และปัญหาการไม่ยอมเป็นกรรมการตรวจรับ จึงทำให้การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างไม่คล่องตัวในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่แก้ไขปัญหาโดยการประชุมตกลงกันภายในสำนัก/กอง/ศูนย์ ในการทำจัดซื้อจัดจ้างของแต่ละกลุ่มต้องแจ้งตัวผู้เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุมาด้วย ปัญหารองลงมาคือ ปัญหาด้านการเข้าใช้ระบบ e-GP ในวิธีประกาศเชิญชวน เนื่องจากมีขั้นตอนการดำเนินงานหลายขั้นตอน จึงต้องปรึกษาเจ้าหน้าที่พัสดุโดยตรงของสำนักบริหารกลาง เพื่อขอคำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหา

- การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่ผ่านมา อะไรที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และแนวทางแก้ไขปัญหา ของเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการเก็บข้อมูลปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ของเจ้าหน้าที่ พบว่ามาจาก คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจรับพัสดุ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถตรวจรับงานได้ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจรับพัสดุไม่เข้าใจในการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ไม่เข้าใจในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน จึงต้องอธิบายให้กรรมการตรวจรับพัสดุเข้าใจใน ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานว่าทำงานบนพื้นฐานของระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการ จัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งปฏิบัติงานด้วยความสุจริต โปร่งใส สามารถ ตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ทุกขั้นตอน ปัญหาที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เจอรองลงมา ก็คือ การเข้าระบบ การจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) เพราะการเข้าระบบในบางครั้งไม่สามารถเข้าได้เมื่อเข้าไปแล้ว ระบบหลุด ทำให้ต้องเข้าใหม่ และต้องกรอกข้อมูลใหม่ทั้งหมด ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน และปัญหาส่วนน้อยเกิดจากผู้ประกอบการภายนอกที่เอกสารผิดพลาด และส่งพัสดุไม่ครบ ไม่ทัน ระยะเวลาที่กำหนด แก้ไขโดยการติดต่อประสานงานให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องและให้ทันกับ ระยะเวลาที่กำหนด ถ้าไม่ปฏิบัติตามจะต้องเสียค่าปรับตามสัญญาต่อไป

2.2 งานด้านการจัดซื้อจัดจ้างมีความเสี่ยงทำให้ไม่อยากทำงาน ของหัวหน้าเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าเจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่ มองว่าพระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ที่ออกมาใหม่ มีความรัดกุมมากกว่าระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เคย ปฏิบัติ ถ้าผู้ปฏิบัติทำตามระเบียบไม่ทุจริต งานด้านการจัดซื้อจัดจ้างก็ไม่น่ามีความเสี่ยง ในบางครั้ง เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ๆ อาจเกิดความกลัวที่ได้รับ มอบหมายให้ปฏิบัติงานทางด้านนี้ ในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่ก็จะพยายามอธิบายสร้างความเข้าใจ ให้กับเจ้าหน้าที่ เพื่อไม่ให้เกิดความกลัว และสามารถให้การปฏิบัติงานสามารถดำเนินการไปได้ แต่ใน บางท่านมองว่าในฐานะหัวหน้าเจ้าหน้าที่ ถึงจะไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติแต่ก็ต้องเป็นคนเซ็นต์ ซึ่งในบางครั้ง ผู้ปฏิบัติแค่ปฏิบัติไม่ได้เป็นคนเซ็นต์ ไม่ได้เป็นคนรับผิดชอบ ผู้ปฏิบัติจึงไม่มีความเสี่ยง แต่ความเสี่ยง อยู่ที่หัวหน้าเจ้าหน้าที่เพราะต้องรับผิดชอบทุกขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

- งานด้านการจัดซื้อจัดจ้างมีความเสี่ยงทำให้ไม่อยากทำงาน ของเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่ มองว่าในการปฏิบัติงานด้านการ จัดซื้อจัดจ้างนั้น มีขั้นตอน มีระเบียบที่ค่อนข้างรัดกุม ทำให้การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างไม่มี ความเสี่ยง ไม่ได้น่ากลัวเหมือนอย่างที่คนนอกมอง เพราะผู้ปฏิบัติมองว่าถ้าไม่ได้ทุจริต ไม่ได้หวัง ผลประโยชน์จากผู้ประกอบการ ปฏิบัติตามระเบียบที่กรมบัญชีกลางกำหนด ตามขั้นตอนที่ถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน การปฏิบัติงานทางด้านนี้จึงไม่มีความเสี่ยง และความคิดเห็น เพียงส่วนน้อยที่มองว่าการจัดซื้อจัดจ้างมีความเสี่ยง เพราะไม่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบพัสดุ เนื่องจากไม่ใช่ผู้ปฏิบัติโดยตรง จึงไม่มีความชำนาญในการปฏิบัติงาน

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

3.1 ข้อเสนอแนะในการจัดซื้อจัดจ้าง ของหัวหน้าเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าเจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่ อยากให้มีการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน ระเบียบได้กำหนดวิธีปฏิบัติของการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธีไว้ และผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องศึกษากฎกระทรวงประกาศของคณะกรรมการต่าง ๆ ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ และหนังสือเวียน ที่ออกมาอย่างสม่ำเสมอ โดยเป็นการกำหนดข้อยกเว้นต่าง ๆ การซักซ้อมความเข้าใจในการดำเนินงาน ซึ่งผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างจะต้องศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณของรัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานของรัฐ และความเห็นรองลงมาคืออยากให้เจ้าหน้าที่พัสดุ โดยตำแหน่งมาปฏิบัติงานมากกว่าเจ้าหน้าที่โดยแต่งตั้ง เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานมากกว่า ซึ่งเป็นการลดข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้

- ข้อเสนอแนะในการจัดซื้อจัดจ้าง ของเจ้าหน้าที่ จำนวน 10 คน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ความคิดเห็นส่วนใหญ่ อยากให้มีการจัดฝึกอบรมเป็นประจำ เพราะผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยส่วนใหญ่เป็นพัสดุโดยแต่งตั้ง และเป็นผู้ที่เพิ่งได้รับบรรจุ แล้วได้รับมอบหมายให้มาทำงานด้านจัดซื้อจัดจ้าง จึงขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน เพื่อลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และความต้องการรองลงมา คือ อยากให้เพิ่มอัตรากำลังของพัสดุ โดยตำแหน่งให้มากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเกิดความคล่องตัวมากขึ้นกว่านี้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1. ด้านความเข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายใหม่ สำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างที่มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติแยกออกเป็นสัดส่วน ง่ายต่อการปฏิบัติงาน และสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ต่อยอดมาจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่มีการปรับปรุงขั้นตอน มีความรัดกุม และลดความเสี่ยงในทุกขั้นตอนของผู้ปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปประเทศ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 มาตรา 258 (5) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน สอดคล้องกับแนวคิดของ เดช อุณหะจิริงรักษ์ (2561) ได้กล่าวสรุปว่า

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เป็นการปฏิรูปการบริหารงานในภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาทางการบริหารที่ตัวแบบการบริหารงานดั้งเดิมมีอาจจะจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลดังในอดีต โดยการเน้นความสำคัญไปที่ระบบการจัดการมากกว่าเรื่องนโยบาย การมุ่งเน้นผลงานและประสิทธิภาพ การมุ่งปรับโครงสร้างในแบบระบบราชการที่มีความทื่อทัง และใหญ่โตไปสู่องค์กรที่มีขนาดเล็ก เพื่อกระตุ้นการแข่งขัน การตัดทอนและลดค่าใช้จ่ายของภาครัฐ รวมทั้งการปรับรูปแบบการจัดการที่เน้นเป้าหมายการใช้ระบบสัญญาว่าจ้างระยะสั้น และการให้แรงจูงใจทางการเงินและความเป็นอิสระทางการจัดการ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ในเรื่องของหลักการจัดซื้อจัดจ้าง 1. ด้านความคุ้มค่า คือ มีคุณลักษณะ ตอบสนองวัตถุประสงค์การใช้งานและมีราคาเหมาะสม 2. โปร่งใส คือ เปิดเผยข้อมูล เปิดโอกาสให้แข่งขัน อย่างเป็นธรรมมีระยะเวลาเพียงพอต่อการยื่นข้อเสนอ 3. ตรวจสอบได้ คือ เก็บข้อมูลเป็นระบบเพื่อการตรวจสอบ และ 4. มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ วางแผนการจัดซื้อจัดจ้างมีการกำหนดเวลาที่เหมาะสมและมีการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาพร หมื่นมาณี (2559) ได้ศึกษา ห่วงโซ่คุณค่ากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ของวิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการกำหนดความต้องการใช้พัสดุ เป็นงานที่ก่อให้เกิดคุณค่า สามารถลดกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงาน ประหยัดงบประมาณสามารถกำหนดคุณลักษณะเฉพาะได้อย่างถูกต้องและลดระยะเวลาในการจัดซื้อจัดจ้างให้น้อยลงทำให้การดำเนินงานรวดเร็ว ไม่ซ้ำซ้อน สามารถช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร ในด้านการบริหารงบประมาณ และการบริหารจัดการพัสดุ และสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของ ฌ็อง-ฌัก บุลลือ (2562) ได้กล่าวสรุปว่า ระบบการบริหารการคลังภาครัฐเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแผ่นดิน ในหลายรูปแบบ ทั้งการรับ การจ่าย การสำรองเงิน การบริหารเงินนอกงบประมาณ การเก็บรักษาและการบริหารพัสดุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌ็อง-ฌัก บุลลือ (2561) ที่ได้ทำการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ผลการวิจัยพบว่า พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายที่วางระเบียบบังคับหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง และส่งผลให้ยกเลิกบทบัญญัติที่เกี่ยวกับพัสดุทุกฉบับที่ออกภายใต้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ โดยได้บัญญัติบทกำหนดโทษสำหรับเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ ที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และให้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง (e-GP) ในทุกขั้นตอน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เซซุริธิดา ชูแก้ว (2559) ที่ได้ทำการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า การจัดซื้อจัดจ้างขาดความคล่องตัว เนื่องจากมีระเบียบการปฏิบัติที่ยุ่งยาก มีขั้นตอนการปฏิบัติหลายขั้นตอน ไม่มีความยืดหยุ่น จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาเร่งด่วนได้ทัน และไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการสมยอมของผู้รับเหมาในการเสนอราคาได้ จากการที่ระเบียบฯ กำหนดผู้ที่ได้รับการคัดเลือก โดยให้พิจารณาจากผู้เสนอราคาต่ำสุด จึงทำให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพต่ำมาใช้งาน

2. ด้านประสบการณ์ในการทำงานมีผลกับการความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ลดข้อผิดพลาด เกิดความรอบคอบและรัดกุมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของศิริลักษณ์ ตันตยกุล (2561) ได้กล่าวสรุป การปฏิรูประบบราชการไทย ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศไทยได้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล การปรับกระบวนการทางความคิด (Mindset) เพื่อการพัฒนาและเตรียมคนสู่อนาคต (HumanCapital) ในการสร้างบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ อาทิ Smart Officer หรือ SmartFarmer การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

3. ด้านความเข้าใจในระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) กรมบัญชีกลาง ได้ปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำงานได้ง่ายขึ้น มีคู่มือสอนการลงระบบในทุกวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อความโปร่งใส และมีกลไกตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากันของหน่วยงานของรัฐกับผู้ประกอบการ เพื่อลดการทุจริต โดยจัดให้มีการจัดซื้อจัดจ้างต้องผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราวดี ทองมาลา (2558) ได้ทำการศึกษา การยอมรับระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ของเจ้าหน้าที่พัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้งานได้รับรู้ถึงประโยชน์ของระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ว่าใช้งานง่ายเป็นผลดีในการปฏิบัติงาน ทำให้ได้ผลงานตามที่ต้องการ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2560 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1. ปัญหาเรื่องคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และไม่รู้หน้าที่ของการเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 100 ประกอบระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อ 175 คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ มีหน้าที่บริหารสัญญาหรือข้อตกลงให้เป็นไปตามสัญญาหรือข้อตกลง และทำการตรวจรับพัสดุให้เป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาหรือข้อตกลง โดยให้ดำเนินการโดยเร็วที่สุด นับถัดจากวันที่ผู้ขาย หรือผู้รับจ้าง ได้ส่งมอบพัสดุครบถ้วน และสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารของ Harold Koontz et al (อ้างถึงในศิริลักษณ์ ตันตยกุล, 2561) ได้กล่าวสรุปว่า การบริหาร เป็นการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการนั้น

2. ปัญหาด้านการเข้าใช้ระบบ e-GP การไม่เสถียรของระบบ ระบบหลุดง่าย ทำให้ต้องเข้าทำงานใหม่ และกรอกข้อมูลใหม่ทั้งหมด เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ว่าที่ ร.ต.สาณพงศ์ โตสงวน (2550) ที่ได้ทำการศึกษา การรับรู้และการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุภาครัฐแบบออนไลน์ ด้วย e-Procurement มาใช้ในองค์กรภาครัฐ ของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า อุปสรรคในการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุภาครัฐแบบออนไลน์ (e-Procurement) มาใช้นั้นถึงแม้ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่การจัดซื้อจัดจ้างจะรับรู้และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังในการใช้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุภาครัฐแบบออนไลน์

ด้วย e-Procurement แต่ทั้งนี้ก็ยังคงใช้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างแบบเดิม (on paper) ควบคู่กันไปด้วย เนื่องจากด้วยข้อจำกัดของระเบียบวิธีปฏิบัติและความเข้าใจในวิธีการทำงานรูปแบบใหม่ที่ยังไม่ชัดเจน

3. ปัญหาด้านผู้ประกอบการภายนอก เอกสารผิดพลาด ส่งพัสดุไม่ครบ ไม่ทันระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง โดยผู้ประกอบการจะถูกปรับตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลงนั้น สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ข้อ 181 กรณีที่สัญญาหรือข้อตกลงได้ครบกำหนดส่งมอบแล้ว และมีค่าปรับเกิดขึ้น ให้หน่วยงานของรัฐแจ้งการเรียกค่าปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงจากคู่สัญญาภายใน ๗ วันทำการ นับถัดจากวันครบกำหนดส่งมอบ และเมื่อคู่สัญญาได้ส่งมอบพัสดุ ให้หน่วยงานของรัฐบอกสงวนสิทธิ์การเรียกค่าปรับในขณะที่รับมอบพัสดุนั้นด้วย

4. ปัญหาด้านความเสี่ยงในการทำงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง เกิดจากผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างไม่ได้เป็นเจ้าของที่พัสดุโดยตำแหน่ง จึงขาดความรู้ความเข้าใจในระบบ ในระเบียบ และ ไม่เกิดความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพร ลิ้มปาญจน์เวช (2559) ได้ทำการศึกษา ปัญหาในการใช้งานระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement : e-GP) ของเจ้าหน้าที่พัสดุในสำนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุ มีปัญหาด้านโปรแกรม เห็นว่าระบบมีความซับซ้อน การดำเนินงานหลายขั้นตอน เป็นการเพิ่มงานให้กับเจ้าหน้าที่พัสดุ เพราะส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายใหม่ จึงไม่เชี่ยวชาญในการใช้ในระบบ e-GP ทั้งยังได้รับมอบหมายหลายหน้าที่ทำให้ทำงานได้ไม่เต็ม ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ควรให้มีการจัดฝึกอบรมให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อูรา วงศ์ประสงค์ชัย (2556) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดอบรมงานด้านพัสดุแก่เจ้าหน้าที่พัสดุใหม่

2. ควรให้เพิ่มอัตรากำลังให้กับตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุโดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริลักษณ์ ตันตยกุล (2561) ได้กล่าวสรุป การปฏิรูประบบราชการไทย ให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล การปรับกระบวนการทางความคิด (Mindset) เพื่อการพัฒนาและเตรียมคนสู่อนาคต (Human Capital) ในการสร้างบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ อาทิ Smart Officer หรือ SmartFarmer การพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในด้านการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดขององค์กร

2. ควรศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการสร้างความเข้าใจในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้างของบุคลากร ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในการจัดซื้อจัดจ้าง ลดความขัดแย้งของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการคลัง.(2560).ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ
ภาครัฐ พ.ศ.2560.กรุงเทพมหานคร:ผู้แต่ง
- เชษฐธิตา ชูแก้ว.(2559). ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดระนอง,มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ณัฐदानันท์ ยอดเมืองชัย. (2561).ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและ
การบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ,มหาวิทยาลัยพะเยา
- ณัฐพงศ์ บุญเหลือ.(2562). เอกสารประกอบคำบรรยายการคลังสาธารณะและงบประมาณแผ่นดิน
กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยรามคำแหง,โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- เดช อุณหะจิรังรักษ์.(2561). เอกสารประกอบคำบรรยายกระบวนการวิชาขอบข่ายและแนวคิดเชิงทฤษฎี
รัฐประศาสนศาสตร์.กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยรามคำแหง,โครงการรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต.
- นันทพร ลิ้มปกาญจน์เวช.(2559).ปัญหาในการใช้งานระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
(e-Government Procurement : e-GP) ของเจ้าหน้าที่พัสดุในสำนักงานของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560. (2560, กุมภาพันธ์ 24).
ราชกิจจานุเบกษา, 134(24ก)
- ภัทราวดี ทองมาลา. (2558). การยอมรับระบบการจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-GP) ของ
เจ้าหน้าที่พัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
,มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560. (2560, เมษายน 6). ราชกิจจานุเบกษา, 134(40ก), 77-78.
- วิภาพร หมั่นมาณี. (2559). ห่วงโซ่คุณค่ากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ของวิทยาลัยศิลปะ สื่อ และ
เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,7(ฉบับที่ 1) 75-105
- ว่าที่ ร.ต.सानุพงศ์ โตสงวน. (2550). การรับรู้และการนำระบบการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุ ภาครัฐแบบ
ออนไลน์ ด้วย e-Procurement มาใช้ในองค์กรภาครัฐ ของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ศิริลักษณ์ ต้นตยกุล.(2561). เอกสารประกอบคำบรรยายเศรษฐกิจ การเมือง และการบริหาร.
กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยรามคำแหง,โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม.ข้อมูลรายงานประจำปี 2561 ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรม : คั่นเมื่อ 8 ตุลาคม 2562 จาก [https://www.alro.go.th /alro_th/
download/article/article_20190320140928.pdf](https://www.alro.go.th /alro_th/download/article/article_20190320140928.pdf)
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. (2562). คำสั่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
เรื่อง มอบอำนาจในการสั่งการและดำเนินการเกี่ยวกับการพัสดุ (คำสั่งที่ 165/2562).
กรุงเทพมหานคร:ผู้แต่ง
อุรา วงศ์ประสงค์ชัย. (2556). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของ
ผู้ปฏิบัติงานพัสดุ มหาวิทยาลัยนเรศวร. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม,7(ฉบับที่ 1)139-140